

'Giữ quốc tịch Việt Nam' - Lợi và hại

Hà Ngọc Cư/Người Việt

Nguyễn Đỗ, 9 tuổi, và em gái trong buổi lễ nhập quốc tịch Hoa Kỳ tại Houston, Texas, năm 2008. Trên nguyên tắc, khi tuyên thệ nhập quốc tịch Mỹ là đã xin từ bỏ quốc tịch gốc. (Hình: KN/Người Việt)

***

Năm 2008, Việt Nam ban hành luật Quốc Tịch mới, trong đó Khoản 2, điều 13 liên quan đến “Việt kiều.” Mặc dầu Việt Nam gọi người Việt sống ở nước ngoài là “Việt kiều” là điều không hợp lý nhưng chúng tôi dùng tạm danh từ này cho “thuận tiện.”

Khoản 2, Điều 13 đại ý: “Người Việt định cư ở nước ngoài không có hộ chiếu còn giá trị và chưa mất quốc tịch Việt Nam trước ngày luật có hiệu lực (01/7/2014) thì phải đăng ký giữ quốc tịch tại các cơ quan đại diện Việt Nam ở nước ngoài trong thời hạn 5 năm (từ 01/9/2008 đến 01/7/2014). Nếu không đăng ký thì sẽ mất quốc tịch sau ngày 1 tháng 7, 2014.”

Hiện có khoảng trên 4 triệu “Việt kiều” sống ngoài nước Việt Nam nhưng theo thống kê của các cơ quan đại diện cho VN ở nước ngoài thì cho đến nay chỉ có 6,000 người đăng ký giữ quốc tịch VN, một con số rất “khiêm tốn” và là một bằng chứng rằng không mấy ai mặn mà với “Việt Nam Xã Hội Chủ Nghĩa.”

Dưới đây là một số thắc mắc chung về cái gọi là “đăng ký giữ lại quốc tịch Việt Nam.”

Hỏi: Tại sao trước đây chính quyền Việt Nam vẫn coi người Việt nhập quốc tịch khác vẫn còn là công dân Việt Nam mà bây giờ lại buộc người ta phải xin lại quốc tịch Việt Nam nếu không coi như bị mất quốc tịch gốc?

Đáp: Vì luật Quốc Tịch mới của Việt Nam chỉ công nhận một quốc tịch nghĩa là không chấp nhận tình trạng song tịch.

Hỏi: Nếu tôi xin lại quốc tịch Việt Nam thì tôi có mất quốc tịch của nước khác không?

Đáp: Tùy theo luật của quốc gia mà bạn xin quốc tịch. Nếu bạn mang quốc tịch Bỉ, Trung Quốc, Đan Mạch, Phần Lan, Đức, Nhật, Úc và một số quốc gia khác thì khi nhập quốc tịch của một nước khác là bạn mất quốc tịch của nước này. Nhưng nếu bạn mang quốc tịch của các nước Anh, Pháp, Canada, Hoa Kỳ, Ba Lan, Nga, Thụy Sĩ, Thái Lan và một số nước khác thì bạn không bị mất quốc tịch của nước này.

Hỏi: Như vậy là Hoa Kỳ, Pháp, Anh, Canada... công nhận song tịch, phải không?

Đáp: Xin trả lời riêng về Hoa Kỳ. Hiến Pháp và luật pháp Hoa Kỳ không công nhận song tịch mà cũng không cấm song tịch. Song tịch là 'vùng xám' của luật quốc tịch vì luật lệ mỗi nước một khác. Khi bạn giơ tay tuyên thệ bỏ quốc tịch Việt Nam để nhập tịch Mỹ thì đối với Hoa Kỳ bạn chỉ có quốc tịch Mỹ. Nhưng chính quyền Việt Nam nói rằng bạn chưa làm đơn xin thôi quốc tịch Việt Nam nên bạn vẫn còn quốc tịch Việt Nam. Hoa Kỳ không có quyền hạn gì đối với luật pháp của Việt Nam để bắt chính quyền Việt Nam công nhận bạn là công dân duy nhất của Hoa Kỳ.

Hỏi: Vậy theo luật Quốc Tịch mới của Việt Nam thì sau ngày 1/7/2014 mà tôi không đăng ký giữ lại quốc tịch Việt Nam thì tôi không còn là công dân Việt Nam nữa, đúng không?

Đáp: Đúng 100 phần trăm.

Hỏi: Nếu muốn xin giữ quốc tịch Việt Nam thì tôi phải làm sao?

Đáp: Xin hỏi tòa Đại Sứ hoặc các Lãnh Sự Quán Việt Nam nơi bạn ở.

Hỏi: Nếu tôi xin lại quốc tịch Việt Nam mà chính quyền Việt Nam buộc phải tuyên thệ từ bỏ quốc tịch cũ thì tôi có mất quốc tịch nước khác không?

Đáp: Chỉ xin trả lời riêng cho trường hợp bạn đang có quốc tịch Mỹ. Điều khoản 349 INA của luật Quốc Tịch Mỹ chỉ ra rằng: “Công dân Hoa Kỳ có thể mất quốc tịch Mỹ nếu nhập quốc tịch khác hoặc tuyên thệ trung thành với nước khác.”

Nhưng, ngày 16 tháng 4 năm 1990, Bộ Ngoại Giao Hoa Kỳ cho rằng, “Công dân Hoa Kỳ vẫn còn ý định giữ quốc tịch Hoa Kỳ (nghĩa là không xin từ bỏ quốc tịch Mỹ) mặc dầu người đó nhập quốc tịch hoặc tuyên thệ trung thành với nước khác.” Như vậy chỉ khi nào bạn làm đơn và tuyên thệ xin từ bỏ quốc tịch Hoa Kỳ tại Bộ Ngoại Giao hay Sứ Quán Mỹ thì bạn mới mất quốc tịch Mỹ. Nhưng, xin nhớ rằng trên đây chỉ là huấn thị của Bộ Ngoại Giao chứ không phải là điều khoản luật do Quốc Hội thông qua và được tổng thống ban hành mặc dù huấn thị đã thi hành được 24 năm. Huấn thị này có thể bị thu hồi bất cứ lúc nào. Vậy trước khi xin giữ lại quốc tịch Việt Nam xin hãy cân nhắc lợi hại thật kỹ.

Hỏi: Có lại quốc tịch Việt Nam thì tôi được những lợi lộc gì?

Đáp: Thì bạn được cấp passport Việt Nam, được ở Việt Nam lâu dài, được làm nghĩa vụ quân sự, được tậu nhà, được vào Đảng... nhưng không được bầu cử, chứ đừng nói đến ứng cử, vì không có hộ khẩu thường trú không qua hiệp thương của Đảng, vân vân và vân vân. Tóm lại bạn được gánh vác rất nhiều nghĩa vụ.

Hỏi: Tôi có quốc tịch Mỹ, con tôi sinh ra ở Việt Nam thì nó có song tịch không?

Đáp: Theo luật quốc tịch Mỹ thì con của công dân Mỹ ra đời trên bất cứ nước nào cũng có quốc tịch Mỹ theo nguyên tắc huyết thống (jus sanguinis) của luật Quốc Tịch Mỹ, nhưng vì ra đời trên lãnh thổ Việt Nam nên cũng có quốc tịch Việt Nam. Như vậy đứa trẻ ra đời đã là song tịch. Chả hiểu chính quyền Việt Nam có công nhận tình trạng song tịch của nó hay không.

Hỏi: Đứa nhỏ ra đời trên đất Mỹ nhưng bố mẹ đều là công dân Việt Nam thì đứa nhỏ có song tịch không?

Đáp: Vì ra đời trên lãnh thổ Hoa Kỳ nên nó có quốc tịch Mỹ theo nguyên tắc lãnh thổ (jus soli) của luật Quốc Tịch Mỹ. Theo luật Quốc Tịch Việt Nam thì nếu cả bố lẫn mẹ đều là công dân Việt Nam thì đứa nhỏ sinh ra ở đâu cũng có quốc tịch Việt Nam. Cho nên Việt Nam buộc phải công nhận tính song tịch của nó.

Hỏi: Tôi có quốc tịch Mỹ rồi, nếu tôi xin lại được quốc tịch Việt Nam thì khi về Việt Nam sống lâu dài tôi có bị chính quyền Việt Nam coi là mất quốc tịch Mỹ không?

Đáp: Có trời mới biết được! Nhưng quốc tịch Mỹ của bạn là do chính phủ Hoa Kỳ cấp. Chính quyền Việt Nam làm gì có quyền tước đoạt quốc tịch Mỹ của bạn. Nhưng ở Việt Nam chuyện gì cũng có thể xảy ra.

Hỏi: Tôi có hai passport, một passport Mỹ, một passport Việt Nam. Vậy khi về Việt Nam tôi nên dùng passport nào.

Đáp: Khi vào Việt Nam thì dĩ nhiên bạn phải xuất trình passport Việt Nam. Nhưng khi về lại Mỹ thì bạn phải xuất trình passport Mỹ. Nhưng nếu nhân viên CBP ở cửa khẩu thấy bạn có hai passport như vậy thì bạn có thể gặp rắc rối.

Hỏi: Nếu xin lại quốc tịch Việt Nam mà họ buộc phải trung thành với nhà nước Việt Nam mà trước đây tôi đã tuyên thệ trung thành với Hoa Kỳ rồi thì có gì sai quấy không?

Đáp: Sai quấy về pháp luật thì có thể không nhưng về mặt đạo đức thì hành động như vậy là mình đã không tôn trọng lời tuyên hứa của mình.